

Observatoriu este de două ori în
septembra, Mercurea și Sambată.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 an intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisul cu postă în lăințrul monarchiei pe 1 an intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Nr. 86.

— Sibiu, Sambata 24.5 Novembre. —

1881.

Petitiunea celor 33 romani frunzasi

din Dev'a adresata pe calea prefecturei comitatului către dn. ministru de culte si instructiune publica, in contra celoru celor ce au cassatu si eliminat limb'a nostra romană din cele optu clase reale dela Dev'a.

Escentia Vôstra Dle Ministru!

In comitatul Huniadorei, locuitu in preponderanta majoritate de romani, atât de vitregu tractatu, in respectul cultural, din partea gubernelor trecute, in cătu pe unu teritoriu de 133.65 mile cuadrate, cu 258,584 locuitori n'a esistat nici o scola de midiloci. In urm'a unei fericite initiative a mai multor barbati de litere, plini de zel si nobile simtiamente pentru crescerea si inaintarea in cultura a generatiunei celei noue, prin contributii benevoli, apoi aruncuri si alte ajutorii din partea statului, cu inalta autorisare, sub patronajul si suprem'a inspectiune a ministerului de cultu si instructiune publica, inca in anulu 1871 s'a inaintat o scola reala cu 8 clase, si cu resedint'a in opidulu Dev'a.

Romanii, că cei mai numerosi locuitori ai acestui comitat, simtindu imperativ' necessitatea a inaintarii unui astfelu de institutu cultural, precum este celu de sub intrebare, inbratisandu si salutandu cu bucuria acăsta maréia idea, si-au datu totu posibilulu loru succuru materialu si moralu pentru realizarea scopului mentionat, sub acea strictă conditiune inse, că studiele in acelu institutu, se se propuna, daca nu eschisivu in limb'a romana — a majoritateli locuitorilor — celu puçinu paralelu cu cea magiara.

Cu tōte aceste, de si in art. de lege XLIV din 1868 despre egal'a indreptatire a nationalitatilor la §. 18 se dispune apriatu, că: „Institututele invenitamentului de mediulocu, său mai inalte ale statului, cari sunt in fiintă său se voru inaintia, pe acele teritorie, unde este in usu una sau mai multe, decât o limba, este a se ridică „catedra pe săm'a limbii si literaturei fiacarei „limbe“; — éra la §. 17 se dice: „Din punctul „de vedere alu cultivarii si bunastarii comune, „fiindu scopulu supremu si alu statului, acesta este „obligatul a portă grija la invenitamentele de statu, „că cetatenii ori-carei nationalitatati, cari traiescu „in massa mare la olalta, se se potea perfectionă „in limb'a loru materna“: totusi, cu ocasiunea inaintarii scolei cestionate, nescotindu-se legea, pentru limb'a romana, nu s'a stabilitu decât o catedra estraordinaria, cu 2—3 ore pe seputemana, éra pentru propunerea ei, s'a luat unu invenitatoriu suplentu dela preparand'a de statu din Dev'a, proveditu cu adjutu anualu la inceputu de 300 fl., apoi 200 fl. si in urma numai de 100 fl. v. a.

Dar si asia, pâna candu se aflau la numit'a preparandia si se aplicau pentru propunerea limbii romane professori capabili, de nationalitate romana, copii nostri — pentru a caroru educatiune atât de mare grija portam — au facutu din anu in anu progresulu coresponditoru si din limb'a materna; éra scol'a era cercetata de unu considerabilu numru de elevi romani.

Dupa ce inse, cu deosebire dela anulu 1874/75 incóce, directoratulu scolei reale, — nu scrutamu, daca din propriulu seu indemnu, cu rea vointia, său cu invoirea si aprobarua supremei inspectiuni, abatendu-se de la usulu de pâna ací, ne mai aplicandu pentru limb'a romana unu professoru că acela, carele se fi fostu in stare a satisface sublimi sale chiamari in acestu respectu: elevii romani au inceputu a neglege frequentarea acestui studiu, éra parintii vediendu, că limb'a romana se tractă acolo numai că in batjocura, si-au tramsu si tramitul baiatii loru la alte institute, de unde limb'a romana, pâna acum inca nu este cu totulu proscrisa; prin urmare, singuru din acestu

motivu, parintii romani, cari se bucura de o stare materiala mai bunica, precum diseramu, ducându-si pruncii loru la alte institute, scol'a reala din Dev'a, de si inca totu in numeru destulu de considerabilu, dara este mai puçinu cercetata de teneri romani, decât cum eră in trecutu; éra limb'a si cultur'a romana sunt cu totulu eliminate; ceea ce nu se poate uni nici cu nobil'a intentiune a initiatorilor, nici cu ceea a supremei inspectiuni, si cu atâtua mai puçinu cu maretulu scopu alu unui institutu de invenitamentu, carele trebue se aiba destinatiunea de a intinde in proportiuni juste preste toti radiele binefacatōrie ale culturei sale.

Dreptu aceea, avendu in vedere, că la tōte institutele medie din tiéra, chiar si la cele ce sunt numai ale statului, in apropierea caroru se afla romani, este sistemista, celu puçinu căte una catedra ordinaria publica de limb'a si literatur'a romana; apoi considerandu, că scol'a reala din Dev'a a fostu inaintatia si sustinuta in mare parte din contributurile romanilor din acestu comitat; ba si in presentu, pentru sustinerea ei se face aruncu pe locuitorii contribuabili in totu anulu; convinsu fiindu, că inaltul ministeriu nu poate avea intentiunea de a inchide tenerilor romani calea dela invenitarea limbii materni, acestu scumpu tesauru pentru ori-care individu;

si in urma, fiindu deplinu incredintati, că eliminarea totala a propunerei limbii si literaturei romane dela acestu institutu, n'a urmatu cu scirea si incuviintarea supremei inspectiuni, ci mai multu, credemus noi, din motivulu, că directoratulu si administratiunea acelui nu si-au inplinitu cu scumpeate detorint'a inpusa de lege: de a raportă totudeauna fideliu, despre starea lucrului in acestu respectu: Subscrisii romani din Dev'a, basati pe dreptulu oferitul de citatii §§-i ai legei despre egal'a indreptatire a nationalitatilor, si petrunsi de obligamentulu ce'lui avemu față cu crescerea si educatiunea pruncilor nostri, cu totu respectulu ne luam libertatea a ne rogă de Escentia Vôstra, in ale carui mani este pusa suprem'a inspectiune a numitei scole, că se binevoiti, cătu mai curendu, si inca in decursulu acestui semestru a dispune sistemearea catedrei de limb'a si literatur'a romana la scolele reali din Dev'a, obligatoriu celu puçinu pentru tineri romani, cu ore indestulitōrie si cu unu profesor ordinariu salarisatu, si proveditu cu tōte emolumentele necessarie, asemenea cu ceilalti professori ordinari dela aceste scole; si totuodata pentru propunerea acestui studiu a numi pe unu atare individu, carele in limb'a si literatur'a romana se aiba deplina qualificatiune.

In legatura cu acăsta avendu in vedere, că de presentu catedra de limb'a germana dela desu memoratulu institutu este in vacantia, cu respect la economisarea cu budgetulu statului, ne luam voia a ve atrage inalt'a atentiune asupra acestei impregiurari, cerendu, că pentru acăsta catedra se binevoiti a numi pe unu individu asia de bine qualificat, carele se fia in stare de a propune cu bunu resultat, dintr'odata, atâtud studiul limbii germane, cătu si celu alu limbii si literaturei romane.

Asteptandu favorabila resolutiune, suntemu Dev'a 24 Octobre 1881. Ai Escentiei Vôstre cu respectu: Ioanu Papiu m. p. protopopu gr.-or., George Secula m. p. advocatu, Fr. Hosszu Longinu m. p. advocatu, Sabinu Piso m. p., George J. Popu m. p., Ioanu Mihu m. p., Dr. Petco Lazaru m. p. advocatu, Ioanu Simionasius m. p., Alexandru L. Hosszu m. p., Georgiu Ciacianu m. p., Czura Alexandru m. p., Alexandru Siulutiu m. p., Mihailu Zára m. p., Ioanu Motiu m. p., Josifu P. Gerendi m. p., Alexiu Olariu m. p. adv., Isaie Moldovanu m. p., Joachim Fulea m. p. advocatu, Petru Zára m. p., Ioanu Szabó m. p., Georgiu Nicóra m. p., Ardeleanu Loginu m. p., Nicolau

Ori-ce inserate,
se plătesc pe serie său linia, cu
litere merante garmondu, la prim'a
publicare căte 7 cr., la a dou'a si
a treia căte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rul publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
assemnatunile postei statului, ad-
dressate de a dreptulu la Redactiunea
Diariului.

„Observatoriul“ in Sibiu.

Oprea m. p., Eduard Nemes m. p., Oragyanu Josifu m. p., Petru Dragits m. p. proprietariu, Joanichiu Olariu m. p. cetatianu, Nicolae Lakatos m. p., Petru Stancu m. p., Aleșandru Bontilovics m. p., Antoniu Cuceanu m. p., George Josanu m. p., George Gila m. p."

Multiamimu lui D-dieu, că de si forte tardiu, romanii din Dev'a se impulpara si inbarbatara la pasulu acesta, pe care aru fi trebuitu se'lu faca in data pe la a. 1875, căci este unu mare adeveru in cunoscut'a sententia: Principiis obsta. Sub absolutismulu austriacu, pre candu asia disii „maneluci si mesopotamii“ incepusera se'si ingrösie pelea fețielor loru si se incerce a strabate preste totu cu limb'a loru, au fostu de ajunsu căteva proteste curagiōse aici in Ardealu, pentru că se'si ascunda ghiarale de motoci si se o ia multu mai incetu. In Banatu la Temesior'a era pe atunci comissariu administratoru alu provinciei fericitulu in Domnulu Andrei Mocioni. Acestua nu placeau nici measurele martiali si mai puçinu cele clandestine (ascunse), pe care le dicta ministeriul absolutisticu din Vien'a. Intr'o di, plecă la Vien'a, chiamatu sau din propriulu indemnu, nu sciu. Acolo avendu a se presenta la Alexandru Bach pe atunci ministru de interne, intre alte afaceri administrative se ventila si cestiunea limbii. La observarea lui Mocioni, că ministeriul prea se incercă se germanisedie tōta administratiunea, si că anume unu decretu mai nou relativu la introducerea limbii germane a disgustat multu pe locuitorii, — ministeriul intrebă scurtu: Se supunu ómenii? — Se supunu, fu respunsulu. — Apoi vedi dta, noi cu acea măsura amu facutu numai o proba, o cercare, se vedem cu o voru primi locuitorii; apoi éca, totu dta 'mi spusesi, că ómenii se supunu.

Se óre ce insemnă acea supunere, pe care o accentuase ministrul Bach? Ea insemnă rusinea banatienilor romani si serbi, că nici la unii nu le pasase de limb'a si nationalitatea loru, pentru care cu 2—3 ani inainte versasera torrenti de sange.

Da, asia este precum dicu ddni deveni in memorialulu loru: scolele reali din Dev'a s'au inaintat mai multu prin bani adunati dela poporulu romanescu preste contributiunile normali ale statului, si chiaru astadi se arunca cotisatiuni dupa florinulu de dare, totu pentru acele scole. Dara tocma se nu fia acăsta, ci se le fia intemeiatu statulu immediat din budgetulu seu, devenii aru fi potutu si trebuitu, că pentru acea poporatiune de 158 mii suflete aprōpe curatul romanescu se fia pretinsu, că limb'a propunerei in tōte acele se fia cea romanescă, éra cea magiara se se inverte că studiu obligatu.

Resultatele finali ale acelor scole curatul magiara, precum sunt cele reali, cele pedagogice din Dev'a, cea din Huniadór'a, colegiul calvinesc din Orasci'a si altele de categori'a acestora, semnate printre poporatiuni curatul romanesci, se potu prevede din capulu locului, fără nici o dificultate. Va esfi din trentesele o generatiune corcita, lipsita de ori-ce caracteru ce ar insufla cea mai puçina incredere magiarilor, si daca se mai poate unu superlativu preste superlativu, cu atâtua mai puçina romanilor, o generatiune demna de compatimitu, la care se va potea aplica cu totu dreptul acea esprezisie triviala, prosaica, ce se aude in Romani'a: Nici e cane nici ogaru.

Intielegemu prea bine, că intr'o tiéra locuita de trei nationalitati se ne invenitiamu limbile unii altora, óresicu cu dreptu de reciprocitate; dara nu vomu intielege in veci si nu va intielege nici unu omu civilisatu in Europa o măsura atâtua de tiranica, care imi interdice vorberea, scrierea, cultivarea limbii mele nationale, numai pentru că se invenitul limb'a altuia. Si daca ar fi numai atâtua. Dara noi romanii tocma de amu fi corciturii, bas-

stardi atât de blastemati si afurisiti, precum voru se ne faca, avemu trebuintia imperativa de inventarea si cultivarea limbii nôstre in interesul sublime alu culturei si civilisatiunei atâtatoru miliône de suflete. In Orientulu intregu numai limb'a romanésca este aceea, cu alu carei ajutoriu inveti limb'a classica latina si limbele neolatine, italian'a, frances'a, spaniol'a etc. de diece-ori mai usioru, decât le pôte inventia slavulu, germanulu, magiarulu si ori-care altu poporu, a carui limba nu stă in nici-unu nexus de consangenitate cu limb'a latina si cu fiicele ei. A voi se cautam noi cultura si civilisatiune europea si classica prin midiulocirea limbii magiare si nu prin a nostra, ar fi totu-una, că si candu cineva ar caletori la Rom'a sau la Paris pe la Mosc'va, de acolo prin Caucas, apoi preste marea caspica si marea negra in Itali'a si asia mai de parte. Pâna atunci unu altulu, ai carui creeri n'au secatu, se va pune de aici pe calea ferata sau si pe Dunare, si pe lângă ce va si pauza ici-colea o nôpte, doue, in patru cinci dile va ajunge la locul destinatu.

Projecțul de lege relativu la scôele medie (gimnasiali, reali) este pusu din nou, acum dora a patr'a ora in vreo cinci ani pe mesele dietei spre a se da in desbatere. Fiindcă in alti ani ministrul ilu punea si retragea, dupa cum, se simtia că tragu venturile politice si bubele orcanele belice, astadata se pare ca'l voru votă definitivu, apoi voru lasă pe ministru si pe consilarii sei că se'si sparga capulu cu confesiuile si cu nationalitatatile. Numai de nu ar da cu capulu si de vreunu parete. Dara nici acea lege se nu aduca pe nimeni la descruagiu. In fața legilor naturei orice lege positiva contraria acelora, devine paralisata prin omnipotenti'a evenimentelor. Red.

U n g a r i a .

Contributiuni nôue. In Nr. 82 arataramu pe seurtu, că ministrul de finantia comit. Julian Szapáry pune scadiementulu (deficit) in budgetu pe a. 1882 la 25 miliône 665.542 fl., din causa că venitulu total e prevediutu numai cu 301 miliône 445.728 floreni, din contra spesele se urca la 327.111.270 fl. Nimeni nu voiesce se jure pe acestea cifre, nici chiaru ministrul, pentru că scie tota lumea, că nu voru fi exacte, precum nu a fostu nici-unu budgetu ungurescu dela 1867 in cōce. Ací inse vomu tinea in ochi numai cifra deficitului, care trebue se se copere intr'unu modu óre-care si cu atât mai virtosu, că-ci judecandu dupa cei 14 ani trecuti, sau si numai dela 1875 de candu domnesce si administra ministeriul Tisza, acelu deficitu in bilantiulu finale totudeauna differe fôrte multu de celu prevediutu, stabilitu si votat de cătra dieta. Asia celu din 1880 preliminatu cu 23 miliône €00 mii, in realitate a esitu unu deficitu grosu de 42 miliône. Va fi elu si pe a. 1881 si pe 1882 intrebarea este totu cea vechia: cum se dispara? Ministrul Szapáry a disu in raportulu seu citit u deunadi in dieta, că o parte din deficitu trebue se se copere cu imposițiune nôue, éra ceealalta cu imprumutu nou.

Bine si frumosu, unguresce si austriacesce. Imposițiile (dari, biruri) propuse de ministru preste cele vechi si mai nôue, introduse si incarcate pâna acum, sunt acestea:

1. Dare de petroleu. Este cunoscutu, că petroleul că materia combustibile si luminatòria au petrunsu dela cetati si orasie pâna in cele din urma casciore satesci, din causa că este mai eficac si decât luminarile cele mai simple de seu. Petroleul este fôrte periculosu pentru acei ce nu sciu tractă cu elu, si diariele ne aducu mai pe fiacare di sciri fôrte funeste despre arsuri si casuri de mûre prin returnarea lampelor; apoi acelasiu nerafinat perfectu, ruinézia si sanetatea atacându ochii si plumanile prin respiratiunea aerului infectat si inputit; satenii inse au unu aparatu simplu, specie de lampa, pe care o asiédia intr'unu cuiu batutu in parete sau o spendiura la grinda, éra de ochi si peptu nu'i taia capulu că se ingrijesc. Se arde petroleu de multe miliône, adeca se face lumina. La petroleul importat din stranietate se platesce vama mare, ministeriul inse cere se'lu mai incarcate si cu accisa de căteva miliône, că-ci vedeti dv. ómeni buni, prea este multa lumina in tierile acestea; ar fi de ajunsu că se ardia in fiacare casa numai căte unu tetiune in vétra, sau unu asia numit u opaitiu de călti, inmoiatu in seu de óie. Asia in locu de dare pe ferestrii, accisa pe petroleu, deocamdata; pe ferestrii mai tardiu.

2. Dare noua pe spiritu. Prea bine face dn. ministru că mai incarcă darea pe spiritu, că dora ómenii se voru desvetia cu totulu dela beutur'a vinarsului facutu cu otravi, că vitriolu si cu alte putori veninóse. Se dice că fabricile de spiritu aru fi fôrte necessarie omenimei pentru inaintarea agriculturei, că-ci adeca cu cătu se ferbe spiritu mai multu, cu atât se consuma cerealie mai multe, se ingrasia multe mii de vite cu asia numit'a braga, se face gunoiu multu spre a ingrasia agrii. Fia cum dicu ei; dara apoi écace ne spune statistic'a oficiala: Pâna in a. 1870 se aflau in statul Ungariei 2278 fabricile de spiritu manate de vaporu; acestu numeru inse a scadiutu pâna la 1874 la 991, éra pâna in 1880 au remas in activitate numai 646. Ce e dreptu, fabricile de spiritu au scadiutu si in tierile austriace, unde in a. 1870 erau 2806, éra dupa 10 ani remasera in fintia numai 1701, adeca totusi aprópe de trei ori mai multe decât in tierile coronei unguresci.

3. Ministrul cere se se urce vam'a la mai multi articlii de marfa adusi din strainatate. Ci că faca-o; dara apoi si staturile straine voru scî cu ce vama se incarcă productele unguresci si anume cerealiele.

4. Dare noua pe cărciume, preste căta dare directa si accise se platesce pâna acum. Haide de, faca o si acesta, introduca legea din Alcoranu care opresce beutur'a de vinu; dara nu opresce vinarsulu si berea, că-ci in dilele lui Abulcassem Mohamed, marele si uniculu profetul alu lui Allah celu cu o suta de nume aceleia doue beuturi nu erau cunoscute. Comitele Szapáry are in respectulu acesta unu planu particulariu. Elu adeca dice proprietarilor nobili, carii totu se mai bucura pâna in dia de astadi de monopolulu cărciumaritului (Jus regale): Voi se ve vindeti dreptulu vostru la miile de comune rurali foste iobagesci (róbe) cu bani grei de căteva dieci de miliône, éra eu atunci voiu esi pe de alta parte cu unu proiectu de lege, prin care voiu obligă pe acesta mojicime numerósa, că dupace privilegiul betiei trece la comune, se platésca si la statu căteva miliône.

5. Dare pe asecurantie. Adeca: acei ce'si asigura averile contra focului si a grindinei, éra vieti'a in favorea familiilor sau pentru oricine, din desdaunarea sau din premiele primite dela societati de asecurare se platésca statului dare, adeca cum ai dice, in recunoscintia că au arsu, că grindin'a iau ruinatu, precum si pentru că au avutu bunatatea se móra.

Din totu acestea imposițiune noue, ministeriul crede că va mai störce 8 miliône si 800,000 florini v. a.

A u s t r i a .

Vien'a. In 31 Oct. la 9 óre dim. regele si regin'a Italiei luandu'si remasu-bunu caldurosu, au plecatu din Vien'a insociti pâna la gara de insusi Mai. Sa imperatulu si de principale de corona, unde monarchii se sarutara de căte doue ori, éra imperatulu sarută si man'a reginei Margherita.

In 1 Nov. catholicismulu serbédia dio'a toturoru santiloru (cum e la noi Dominec'a toturoru santiloru) éra in 2 Nov. serbatorea mortiloru cu multa pietate (că la noi Sambat'a Rosaliloru). Estimpu prim'a Nov. se prefacu si intr'o serbatore memorabile sociale si daca voiti totuodata politica; adeca locitorii satenii, poporatiunea rurale (Bauernstand) din Austri'a si mai virtosu din Boem'a si Moravi'a serbara aniversari de 100 de ani, candu nemoritoriulu imperatu Josifu II a desfintiaturu din propriul seu indemnu (proprio motu), cu potestate absoluta, vechi'a sclavia iobagésca, regulandu relatiunile agrarie dintre proprietarii feudali si poporatiunea rurale asia, că ceia se nu o mai pôta tractă că pe animale necuventatòrie si se'i recunoscă órecare drepturi personali si reali. Acea aniversaria s'a serbatu la multime de locuri, in cetati si pe la sate. La Vien'a venindu o deputatiune de 150 tierani bine si curat u inbracati, se dusera la statu'u imperatului Josifu II si descorendu'si capetele că de rogatiune, dupa căteva minute pusera pe statua doue cunune mari inplete din frundie de lauru (dafinu, Laurus) si din alte flori scumpe; de ací apoi se dusera in cript'a imperatresa dela calugarii capucini si apropiandu-se de sacerdotul aurit, acolo se inchinara că la unu santu, apoi érasi pusera o cununa pretiosa. De ací esindu acea deputatiune merse la o restauratiune anumita, unde facura ceea ce dicem noi comentare si pomana la morti; éra in locu de

rogatiuni scolandu-se unul din ei într-unu discursu in care descrise in cuvante simple dara prea bine simtite istoria sclaviei vechi, urmarile fericite ale desrobirei prin Josifu II si totu consecintele acelei liberari pâna in 1848 si chiaru pâna astazi.

Asia sciu serbá satenii din acele tieri liberarea loru !

R o m a n i a .

(Inaugurarea liniei Buzeu-Focsani-Marasiesci). A incungurá dela Jasi curmedisiu preste Moldov'a pe la Galati si Brail'a că se ajungi la Bucuresci, avea o multime de inconveniente, neplaceri si daune. Tiér'a decise a scurtá acelu incungiru si a face din poterile sale, cu ingenierii sei o cale ferata care se ésa dela statiunea Marasiesci si se se imbuce cu lini'a principală la Buzeu. Mai facuse tiér'a in regi'a sa calea ferata dela Bucuresci la Giurgiu si cea dela Jasi la Sculeni (la Prutu), dara nu prin ingenierii sei, ci prin altii straini. Astadata romanii au dreptate se dica: nu mai avemu trebuintia de technici straini focu de scumpi si fôrte greu de traitu cu ei.

Inaugurea s'a intardiatu mai virtosu din caus'a timpului reu, dara apoi s'a facutu in 18/30 Oct. cu solemnitate si bucuria mare in presenti'a regelui si a reginei. Cu acea ocazie dandu-se si unu banchetu stralucit u la Focsani, regele ridică unu toastu de adeverata valoare istorica dicundu :

Domnilor!

Celebramu astazi o indoita serbare: deschiderea unei linii de o mare insemnatate economică si strategica, o linie multu dorita si a carei lipsa a fostu adêncu simtita in an. 1877; — inauguraarea ántaiului drumu de feru conceputu, condusu si ispravitu prin noi insine. Salutu cu mandrie si bucuria acesta lucrare romanésca! Multiamesceturoru acelora cari au contribuitu la acesta frumosă isbènda.

Sunt 22 de ani, candu comisiunea centrala puse ací, la Focsani, ántai'a sementia pentru unire, nu s'a gandit u că in unu timpu asia de scurtu unu Statu poternicu ar resari, că unu Regatu ar inflori, care va straluci de departe preste hotarele tierii prin virtutile sale politice si militare, prin progressele sale economice.

Sunt 12 ani, candu ántaiulu caru de focu strabat u campiile frumosé, holdele bogate ale Romaniei, nu se prevedea că in timpu asia de scurtu vomu lucră si esploata singuri prin propriile nostre mudiulóce drumurile de feru, că vomu fi deplinu stapani ai acestei mari artere a civilisatiunei care a datu unu aveniru neasteptat u vietiei nostre comerciale. Éta succese stralucite, progresse inseminate dobêndite prin noi insine. Da, prin noi insine! Aceste mandre cuvinte cari impodobescu Corón'a Romaniei trebuie se fia sapate in ánim'a fiacarui romanu. Trebuie că ele se fia calaus'a nostra, fiindu-că ele ne voru dà taria in a invinge totu greutatile; ele ne voru dà increderea in viitoru.

Inchinu acum acestu pacharu in onoreá ántaiului drumu de feru facutu de noi; acesta noua legatura otelita intre Moldoveni si Munteni, cari si'au datu, preste Milcovu, o mână fratiésca, punendu astfelui o temelia nesfarmata pe care s'a ridicatu Romani'a unita, scump'a nostra patria!

Inchinu acestu pacharu in onoreá geniului romanu! in amintire recunoscatoré cătra aceia cari au lucratu, luptat si suferit pentru neamulu romanescu!

Se traiésca Romani'a, redicata, că sborulu vulturului — simbolulu nostru, la o inaltimie la care nici-unu vîrteju n'o pote sgudui!

Focsani, 18 Oct., 12 nôpte.

Acum ne intorcemu dela dn. Tufelcica, unde, la órele 9, MM. LL. Regele si Regin'a au primitu pe persoanele invitate la serbare si pe notabilitatile orasului. Dupa presintari, s'a dantiatu pâna la órele 11, candu s'a retrasu M. S. Regin'a. La 11½ s'a retrasu si M. S. Regele. Printre dnele care au fostu la balu voiu cită: dnele Tufelcica, Statescu, Dabija, Radu Mihaiu, Ene, Prodanu, R. Vidrascu, I. Ciurea, C. Cotescu, Cernatu, Orleanu, Dimitrescu-Tasianu, Frundia, Spalatelu, C. Chivu, Boteanu, I. Chivu, Giurgea, Rosieanu, dnisiorele Romalo, Aslanu, Paraschivescu, P. Robescu etc.

Maiestatile Loru au esprimatu in mai multe renduri multiamirea Loru; in momentulu plecarei, adresandu-se cătra dlu si dn'a Tufelcica, Mai. Sa Regele a arestatu regretele Sale că nu pote ramane mai multu timpu, adaogandu că va pastră cea mai scumpă amintire de primirea ce I s'a facutu.

Bucuresci, 19 Oct.
Trenulu Regal u plecatu dela Focsani la 1

ora si 15 min. si a ajunsu la Cotroceni la 7 ore si 40 min.

La tóte garele, de si trenulu nu s'a oprit, o multime de cetatieni se aflau si au salutatu pe Maiestatile Loru.

Dela Ploesci pana in Bucuresci, tóte garele luminate cu tortie.

Căti jidovi sunt in lume?

Statisticii carii se occupa seriosu cu ethnografi'a, punu numerulu jidovilor de prin tóte tierile in epoc'a nóstru la 6.824,240. Din acestu numaru cei mai mult se afla in imperiu Russiei, 1.632,000 jidovi. Dupa Russi'a vine indata monarchia austro-ungurésca cu 1 milionu 111,000. In Poloni'a sunt 780,000, in Germani'a 512,153 dupa numaratur'a din urma. In staturile nordamericane, in acea republica pre cătu de libera, pre atátu de potentă, au trecutu successiv din Europ'a si Asi'a, s'au mai nascutu si acolo, cu totulu 308,000, adeca multu mai puçini decât ar crede cineva că s'aru aflá in o poporatiune libera de 40 milione. Se afla si in Turci'a asiatica jidovi multi, dara nu se scie căti. Ceilalti sunt risipiti in tóte tierile pana in Indi'a si Afric'a. In tierile latine sunt fórte puçini. In Romani'a sunt preste 220 mii jidovi, asiediatu mai virtosu in Moldov'a, a carei poporatiune crestina se pote considera pe $\frac{1}{2}$ ruinata prin rapacitatea proprietarilor mari, carii anume dela 1834 adeca dela inceputulu domniei lui Michailu Sturdza, au incuragiato in totu modulu migratiunea jidovilor din Galiti'a si din Russi'a in Moldov'a, éra consulii respectivi iau ajutatu si scutitu. Urmarile cele mai funeste se vedu. Chiaru caracterulu moldovenilor a suferit u si s'au alterat multu prin necurmatulu contactu de tóte dilele cu jidovii galitiani si rusesci. Insusi diariulu „Romanulu“ recunoscet acestea adeveruri si acum face planuri cum s'ar potea impedéca si curma nou'a immigratiune jidovésca prin evrei nascuti in Romani'a si in parte naturalisati. Adeca se crede că nici acestor evrei nu le pote conveni inbuldirea atátu spurcu de jidovime cu totulu straina nu numai, ci si de crescere de datine, de limba chiaru, cu totulu differitor de cei din Munteni'a mai in scurtu adunatura de semi-selbatici, saraci, necurati, puturosi, gretiosi de móre. Ce mai vreti? Daca staturile cele mai mari, Russi'a si Germani'a sau spariatu de acea lepra si cauta tóte modurile că se scape de ea, apoi se nu se ia de grija miculu statu alu Romaniei? Inpresurata din tóte partile cu tieri bogate de jidovi, cum crede „Romanulu“, că jidovii din Bucuresci voru pune stavila acelei invasiuni? Intr'aceea se pare că chiaru si conservativilor le-au ajunsu ap'a jidovésca la gura; celu puçinu asia ceva ará semnifica sarcasticele anecdote jidovesci ce publica diariulu „Timpulu“ alaturea cu cele popesci, calugaresci, bulgaresci. Din tóte, este caracteristicu unu cantecu jidovescu compusu in jargonu romanescu in „onórea“ lui Michailu Sturdza (Nihilati Sturzi), care a lasatu pe jidovi si s'a dusu la Paris in susu (Pi Poris in suas).

Éca anecdota si cantecul:

Unu evreu fiindu cuprinsu de jale, că-ci audise că are se trimita guvernului romanu pe toti evreii in Americ'a, dupa cererea dluui Peyxotto, canta:

1. Oi saracu di dinsii,
Nihilati Sturd!
- Undi'i si ni vadu,
Plinsu a niu pi buz!
- oi, oi, tata niu!
oi, oi, oi mama niu!
2. Di chindu elu sf'i duas
Pi Poris in suasu
Nisiu iu n'ai ghindit,
Chitu ai prapadit!
- oi, oi, oi tata niu!
oi, oi, oi mama niu!
3. Iu i'i datu hálatu!
Edu ai fi braçisatu.
Pintre o galigau,
Edu tini pi jidau!
- oi, oi, oi tata niu!
oi, oi, oi mama niu!
4. Insf liburalu
Si cunsarvaturu,
Nu'i vrei galigau
Diou nisiu pi criitoru!
- oi, oi, oi tata niu!
oi, oi, oi mama niu!
5. Vrei si ei pi jidiji că pi u petica,
Si si'i dei la dracă pi Americă
oi, oi, oi tata niu!
oi, oi, oi mama niu!
6. Si ti dusi la dracă Domn! Peisihhot!
Si dracă si ti ei pi tini si pi motă!
oi, oi, oi tata niu!
oi, oi, oi mama niu!

Comassarea in comun'a Simonesci (Simontelke, comitatulu Bistritia-Naseudu).

La cererea unui domnu posessoru — magiaru de nationalitate — din acésta comuna, s'a incuviintiatu comassarea. Cu esecutarea ei s'a insarcinatu din partea tribunal. reg. ung. dela Bistritia dlu asessoru Vasiliu Ranta, că jude procedatoriu; éra că ingineriu functionatoriu fu alesu d. Honoriu Tilea din Turda, si că aparatori alu comunei si interesselorui ei dñulu Gabrieliu Manu advocatu in Bistritia, toti ómeni zelosi, bine meritati, cari au consciintia chiamate loru, dela cari nepotendu asteptá, decât dreptate si ecuitate, fiacare posessoru mare sau micu isi pote vedé interesele sale bine asecurate.

Comassarea e in lucrare. Lucrarile prealabile: mesurarea intregului teritoriu si a possesiunuei fiacarui individu, si daca va fi timpulu favoritoriu, pote că si classificarea, se voru termina inca in tómna acésta.

Că fiu alu comunei Simonesci, carele sciu si cunoscu bine inprejurările de acolo, de si sum de-partatul acuma de acea comuna, totusi imi iau voia a trage atentiunea celor interessati si in specia a dñui Danielu Pascu not. cerc. si că atare celu mai intelligent si cu influentia intre posessori, precum si a dloru insarcinati cu agendele comassarei — cari pote nu sciu si nu cunoscu destulu de bine inprejurările — la urmatorele:

a) intre membrii comissiunuei classificatore se se aléga macaru unulu mai intelligent si omu de specialitate;

b) se fia cu mare atentiune la staverirea punctelor necessarie pentru usulu comunu;

c) la staverirea nouelor complexe de posessiuni si

d) se aiba in deosebita atentiune si privire interesele scólei si ale bisericiei.

ad a) Intielegéndu că unii posessori alegatori aru fi de parere, că se aléga in comissiunea classificatore numai nisce agricultori simplii din sinulu loru si că chiaru si dlu Bod Károly, carele a cerutu comassarea, inca ar fi de acésta parere — din motivu că ei isi cunoscu mai bine pamenturile de cătu strainii, imi iau voia a recomandá cele de sub p. a), si acésta cu atátu mai virtosu, cu cătu că in teritoriul comunei nóstre se afla intre altele: ape minerale si carbuni de pétra, cari cu timpulu potu deveni nisce isvoré sigure de castigu pentru fiacare locuitoriu alu comunei, pe cari nisce ómeni simplii prea usioru le-aru potea perde din vedere.

Că pe unu barbatu zelosu si cu cunoscinta de specialitate asiu recomandá alegatorilor pe dlu Demetriu Comisia professoru de agricultura la institutulu pedagogico-teologicu in Sibiu, carele pentru binele publicu — permitiendu'i timpulu si inprejurările, credu că nu ar refusá de a primi acésta sarcina pe lângă sacrificiulu alor 3—4 dile, ce credu a fi de ajunsu pentru classificare.

ad b) Relativ la cele dise sub acestu punctu, recomandu celoru interessati, că se ia inveriatura si exemplu numai dela dlu Bod Károly, carele acum 4 ani, cu ocaziea segregarei, a sciutu se'si reserve tóte drepturile, la locurile de adaptu, la fantanile sarate, si la casu candu la Livedi s'ar deschide vreo baia de pétra, si la acésta etc.; si daca teritoriul in care se afla carbuni de pétra, erá atunci obiectu de segregare, siguru că si la acesta isi reservá dreptulu.

Cercetarile ce s'au facutu, dupa cum am intielesu — in privint'a carbunilor de pétra — din partea acestui domnu si a unui conte din vecinatate, precum si parerea unora de a se aduce calea ferata chiaru pe la acésta comuna, pana acuma neinsemnata, — dupa cum am cettu in unu numeru din „Teleg. rom.“ — me indémna a recomandá posessorilor din acésta comuna, că acestu teritoriu, carele de present este proprietatea particularilor, intre cari si parintii mei iau parte cu $3\frac{1}{2}$ jugere, se'lui ia comun'a, cu ocaziea comassarei, in schimbu pentru alte pamenturi, ce le possede.

ad c) Daca posessorii voru fi cu atentiune si la acestu punctu si se voru se folosi bine de drepturile loru, atunci resultatulu comassarei pote fi mai multu in favorulu celoru ce nu o au dorit.

ad d) Subsistenta scólei si a bisericiei nóstre si respective a personajului loru este puçinu asigurata, si daca este vorba de imbunatatirea ei, atunci comassarea este ocaziea, este timpulu celu mai bine venitul pentru acésta.

Le dicu si recomandu tóte acestea din ânima,

preferindu interesulu si binele comunu, facia de ori-ce altu interesu privatu sau particulariu.

Orascia, in 21 Oct. 1881.

Joanu Lang'a, invetiatoriu.

Not'a Redactiunei. Bine facu dn. Lang'a, că trase atentinnea confratilor sei din Simonesci la inprejurările atinse in corespondentia sa; ar face inse si mai bine, daca ar serie de a dreptulu pe calea privata la vreunu consanteanu care scie citi si intielege cele citite. In sate că Simonescii nu citesce nimeni nici-unu diariu, si cunoscemu tituluri locuite de ómeni, éra nu de fere selbatice, unde in căte 10—12 sate de prin prejuru nu vei aflá nici-unu diariu romanesc, ba nici macaru calindariu. Nu vedi in comune de acelele alte carti romanesci, decât pe cele din biserică. Alte carti si tiparituri unguresci vedu la notariulu unguru sau de alta origine, dara poporulu numai cătu le vede candu e silitu se le védia, candu nu fuge de ele. Poporatiuni intregi isolate, inchise de cătra lume, numai cătu vegetédia, nu ducu viézia omenescă.

Dn. Lang'a cere că satenii se'si aléga cu ocaziea comassarei unu barbatu intelligent si inca tocma dela Sibiu. Că se tacemu, că mergerea si petrecerea la faça a locului nicidecum nu pote fi numai de 4 dile, ci in casuri că acestea celu puçinu de 4 septemani, si că unui professoru in decursulu anului scolasticu nu pote fi permis că se absentedie cu septemaniile intregi dela prelegeri la o distantia de dieci de miluri, — daca apoi cine nu cunosc óre negrul prepusu, recea neincredere cu care intempina poporulu nostru, că si ori-care altu poporu sateanu pe toti civilisatii portatori de haine vinete si negre domneschi? Ací elu nu prea alege, daca civilisatulu este romanu, sasu ori unguru ori tataru; nu i se increde, se teme se nu'l insiele, se nu'l veda. Acesta lucru se intempla mai totdeauna in casuri de comassari, segregari si căte alte — ari — tiuni. Si nici că avemu dreptu se acusam pe poporul pentru atáta neincredere, că-ci au fostu insielat din mosi de stramosi. Vai de acelele comune, care n'au ómeni esiti din sinulu poporului, trecuti prin scóle si remasi demni de increderea lui. Acea neincredere fúnesta a causat si pana acuma daune de milione, va mai causá si de aci inainte.

— (Unu protopopu luminatu si curiosu). Lectorii nu voru fi uitati, că diariulu „Luminatoriu“ ce apare in Temisiór'a si este proprietate a dnului protopopu gr. or. Meletiu Drehiciu, éra redac oru e dn. advocatu Paulu Rotariu, abia dupa unu anu de existentia erá pe aci se incetedie din activitatea sa. „Observatoriulu“ a fostu intre cei de ántaiu, care s'a scandalit de acea indolentia culpabila a romanilor banatiensi, de parasirea totale nu numai a limbei si literaturae romanesci, ci si a interesselorui proprie vitali, din care causa i'a si apostrofatu precum li se cuvenea cu atátu mai virtosu, că precum suntemu informati, o parte considerabile dintre densii sau nu citescu nimicu, sau numai diarie si carti serbesci, precum biharenii si satmarenii citescu numai unguresci, bucovinenii numai nemtiesci; de aceea si sunt si remanu cu totulu straini in afacerile proprii romanesci, fia nationali si politice, fia eclesiastice si scolastice.

„Luminatoriu“ decise a mai incercá unu anu cu publiculu seu somnuros. Intr'aceea se afla bravulu protopopu dela Belintiu dn. Georgie Cratiunescu, care avu curagiulu a emitte in protopopiatulu seu unu cerculariu, intru care dupace numesce acea lipsa de ori-ce interesare pentru afaceri comune si publice, o m a c u la rusinósa, mai adaoge intre altele si urmatorele passage forte caractristice:

„Este deci dloru preoti si invetiatori, rendulu la noi, că prin fapte se dovedim, că, sau suntemu numai nisce trentori, cari traumu din sudórea poporului, ne mai tmendu contu de sórtea lui cea trista, de asupririle nedrepte si suferintele lui crancene; sau că suntemu ceea ce ar trebuí se fimu de dupa chiamarea nóstra, adeca „adeverati luminatori, invetiatori si parinti sufletesci ai poporului!“

Cugeute numai fiasce-carele dintre noi, cătu de strinsa este legata sórtea nóstra de a poporului; că-ci suferindu poporulu, vomu suferi si noi; seapatandu poporul materialmente, nici pe noi nu ne va mai potea sustine; si perindu odata poporulu, strainii nu voru avea trebuinta de noi; si atunci credu că nimenea nu va poté se se scuse, „că din caus'a timpurilor grele si a seraciei, nu va poté jertfi la anu căte 8 fl. v. a.“ pentru o fóia, ce reprezinta atátu de fidelu interesele poporului, si se lupta necontentu pentru imbunatatirea sortii nóstre si a poporului nostru. — Unu asemenea sacrificiu — credu — că merita poporulu nostru, dela noi cei ce numai dela popor traimus!“

Asia d. protopopu Cratiunescu in „Luminatoriu“ Nr. 81. De alta parte ni se spune, că totu s'aru mai afá si in Banatu cetitori de diarie si de carti romanesci, ómeni cu stari si averi, daca li s'aru dá de pomana; altii érasi aru etif bucurosu romanesci, daca nu le-aru frica, că nu cumva se afle functionarii de unguru si mai virtosu renegatii, că ei cutédia se mai cunoscă limb'a romana si se se ocupe de aceea. De altumtorea insusi protop. Cratiunescu spune curat in

erculariul seu, că: „vrasmassi pomină pe tōte caile și cu tōte midiułocēle a'lui persecută, impedeceandu si oprindu prenumerarea la acela, pānă si prin acte publice oficiose.“

Dn. protopopu facu prin acestea cuvinte o revelatiune érasi caracteristica, pentru noi inse nicidecum nouă; o cunoscere din propria experientia cu multu mai inainte de a se nasce „Luminatoriul“.

Sciri diverse.

— (Prim'a adunare generala) a „Reuniunei femeilor romane din Sibiu“ convocata pe dio'a de 30 Octobre st. n. an. cur. a fostu preste asteptare reu cercetata din partea damelor, respective membrelor acestei reuniuni, alu carei scopu este asia de frumosu si laudabilu si pentru care trebuie si sunt datore in prim'a linia a se interesă mamele romane. Speram si asteptam, că pe viitoru viulu interesu manifestatu la infinitarea acestei reuniuni nu numai se nu slabescă si amortiesca, ci din contra se devina totu mai energicu, mai perseverant si mai activu, de-óre ce acésta reuniune si scopulu pe care ilu urmaresce, a devenit o cestiune de onore si demnitate pentru damele romane din Sibiu. Exemplulu datu de cătra densele va fi urmatu si in alte parti ale tierei, si ar fi tristu, daca acelui exemplu n'ar corespunde resultatele promise.

Adunarea generala a fostu deschisa la 4½ óre p. m. de cătra presedent'a reuniunei dn'a Maria Cosma prin unu scurtu discursu, in care accentuandu că reuniunea femeilor romane din Sibiu, care exista d'abea de 4 luni, n'a potutu obtinu in acestu scurtu intervalu resultate estraordinarie si acésta cu atătu mai puçinu nu, de-óre ce publiculu romanu, atătu din punctul de vedere moralu, cătu si fintariu a fostu angajatu in mesura prea mare prin evenimentele si intreprinderile ce au avutu locu in decursulu acestui anu, precum au fostu de ex. espositiunea de industria si manufacturi, adunarea generala a „Asociatiunei transilvane pentru cultur'a si inaintarea poporului romanu“ etc. etc. Terminandu róga deci pe on. publicu, precum si pe membrii reuniunei, se fia indulgenti fața de activitatea si resultatele obtinute pānă acumă.

Secretariulu reuniunei dlu Visarionu Romanu raportédia despre activitatea comitetului, care a tñntu 3 siedentie, a emis unu apelu pentru formarea unui fondu si constata, că din causele amintite in discursulu domnei presedente, activitatea comitetului a potutu fi pānă acumă, mai multu numai preparatóre.

Din raportulu cassariului reuniunei dlu Dr. Aur. Brote aflamu, că reuniunea numera pānă acumă: 2 membrii fundatori, 5 pe viétia, 26 ordinari si 30 membrii ajutatori, totalu 63. Avearea reuniunei este de 1150 fl. 19 cr. v. a.

Stabilindu-se budgetulu anului curentu, dn'a presedentă anuntia, că numerulu membrilor reuniunei in timpulu din urma s'au mai inmultit prin dnii Andreiu, Alexandru si Eugeniu Mocioni că membrii fundatori, Ilustr. sa d. episcopu alu Caransebesului Ioanu Popasu că membru ajutatoru cu 40 fl., George Serbu, Ioanu Sustai, Filaretu Musta si Joanu Belesiu că membrii pe viétia cu 20 fl. Ioanu Lengeru si Joanu Galu că membrii ajutatori cu 2 fl.

Adunarea generala aclama pe nouii membrii intre strigari de „se traiésca!“

Ordinea dilei fiindu terminata, prim'a adunare generala a reuniunei femeilor romane din Sibiu se inchide cu formalitatile indatinate, la 5 óre p. m.

— (Representatiuni teatrale de binefacere si concerte). Cá si in anulu trecutu, asia si in anulu acesta o trupa de diletanti din locu, fără deosebire de nationalitate, n'au pregetat a se pune sub conducerea probata a dnei Gabriela Neugebauer, pentru că in 4 domineci consecutive se dea căte-representatiune teatrala combinata si cu concertu, destinandu venitulu curatul alu acelor representatiuni pentru ajutorarea scolarilor seraci, fără deosebire de confesiune, cari frecuentedia vreuna din scólele primarie ale acestui oras. Ne lipsesc spatiul pentru a potea intrá intr'o detaliata recensiune a acelor 4 representatiuni, care au fostu fórte bine cercetate din partea publicului si din care prim'a representatiune a fostu introdusa prin unu prologu in versuri bine simtite si frumosu stilisate, éra ultim'a representatiune prin unu epilogu totu asia de bine facutu că si prologulu, datorite ambele desterei si multu promitietórei pen poetică a dominei Alexandrina Mateiu, cunoscută autore a comediei „Dóue emancipate“ si a mai multor poesii publicate in limb'a germana in diferite diarie periodice si cotidiane.

Pe lângă dn'a Gabriela Neugebauer, care in calitatea densei de recitatore si declamatore a culesu aplause bine-meritate, fórte multu au contribuitu la succesulu acelor representatiuni in prim'a linia dsior'a Kendeffy, dn'a M. Binder, dsior'a Breier si dnii

G. Putkovsky, G. Binder si Tomandel, cari au fostu ajutati in modu coresponditoru din partea celorlalți colegi.

Cu ocazie reprezentatiunei din 16 Octobre a. cur. am avutu placerea a audí pe domnisor'a Elen'a Florianu din Sz Udvarhely cantandu pe piano unu „Valsu stirianu“ de Wallenhaupt, éra domnisor'a Ana Petricu din Boci'a-montana ne-a surprinsu prin desteritatea, eleganța si deosebita siguranta cu care a esecutatu pe violina o fantasia de concertu de Alard, din oper'a „Faust“. Ambele d-nisiore au fostu onorate cu celu mai simpaticu si incuragiatoru aplausu alu publicului.

In reprezentatiunea dela 30 Octobre a patra si ultim'a din anulu acesta, domnulu Victoru Rosca a esecutatu pe violina o fantasia de Alard din oper'a „Linda“, acompaniatu fiindu pe piano de o blonda si dragalasia Silfida, alu careinume afisulu n'ilu ascundea sub trei stele discrete. Cu tōte acestea credem, că atătu discret'a si intelligent'a acompaniatore cu cele două mari, albastre si visatore stele, in care se reflecția radiele ferbinti si ardietore ale unui sōre din regiuni mai blonde si mai puginu rigide că ale nōstre, cătu si celu acompaniatu au remas pe deplin multumiti cu repetitele aplause ale publicului satisfacutu.

In resumatu potem afirmă, că publiculu si-a petrecutu bine in cele patru seri ale reprezentatiunilor teatrale date de cătra generos'a trupa de diletanti, éra zelos'a intreprindetore a acelora, precum si cei ce se voru inpartasí din considerabilulu venitul, potu fi multumiti cu resultatulu obtinutu, atătu din punctu de vedere moralu cătu si materialu.

i.-g.-b

— (O venatore de ursi). Pe proprietatea lui Raducanu Rosetti numita Caiuti din Moldova s'a facutu o venatore de ursi, atătu de estraordinaria in resultatele ei, in cătu s'au culesu 8 ursi ucisi, afara de 11 raniti.

Fiiul dnului Rosetti a contribuitu mai multu la acestu succesu.

(Poporulu).

— (Liturgia cu braga). Relativu la hironomi'a fraudulosa, despre care amu vorbitu deunadi, aflamu că s'a prinsu si depusu si preotulu Stefanu Calinescu dela biseric'a Caramidarii-de-josu, care, inpreuna cu preotulu Emanoil Dateu, déjà arrestat, si cu unu calugaru au insielat pe unu bietu seminaristu, luandu'i parale că se'lui faca preotu. Acuma a remas se se descopere si calugarulu, care se dice a fi Nicostratu dela Metropolia.

(Resb.).

— (Scóla copiiloru de marina). Pentru formarea cadreloru flotilei, se infinitidea o scóla numita „scóla copiiloru de marina.“

(Resb.).

— (Dn. V. Alexandri) a plecatu din Bucuresci la Mircesci. Dupa cum spune „Gazette de Roumanie“, ilustrulu poetu are se termine in curendu o comedie destinata pentru teatrulu nostru nationalu si intitulata „Desrobirea tiganiloru.“

(Resb.).

— (Monede false). Eri s'a prinsu individulu Constantin Marinu cu o piesa de 5 fr. falsa. Asemenea la Dumitru George s'au gasit u patru bilete ipotecarie à 5 lei false.

Se pare că biletele ipotecarie false vinu din Transilvania, unde s'au gasit u asupra unui evreu o multime de asemenea bilete à 5 fr. plasmuite.

Parchetulu tribunalului Ilfov, sesisandu-se de afacere, a trimis-o in cercetarea unui dn. judecatoriu de instructiune. Pânacuma s'au depusu in preventie 6 individi, cei mai multi veniti din Transilvania cu bilete false de căte 5 franci. Ei tagaduiesc a fi autorii falsificarei, sustinendu că le-au primitu si ei dela altii.*

(Resb.).

— (O măsură privitoră la telegramme). Vediendu că respunsurile la telegrammele expediate de diferiti particulari, adesea nu se potu dă celoru in dreptu, din cauza că nu li se cunoscă adress'a, directiunea telegrafo-postala spre a evitá intardierea unor asemenea telegramme si a se potea astfelui aduce publicului inlesnirile cuvenite, face cunoșcutu, că la ori-ce telegrafo, semnatur'a numelui si pronumelui, expeditorii se notedie si domiciliulu loru, strad'a si numerulu casei. Cuvintele cu cari se va areta domiciliulu nu se voru taxă.

(Resb.).

— (Pentru repararea sf. Metropolii) din Bucuresci se va tñné licitatie in dio'a de 27 Octobre curentu, la ministeriulu cultelor si instructiunei publice.

(Resb.).

* S'au prinsu din comun'a Covasn'a in Secuime doi romani cu bilete ipotecarie false.

Red. Obs.

— (Reponsu la intrebări despre concursele Asociatiunei trans.) Intrebaranu la cancelaria. Terminulu peremptoriu a fostu 31 Octobre 6 óre sé'a. Concurenti la diverse ajutorie si burse: 15 studenti, 7 pedagogi, 16 fete scolare si studente; 16 sodali, 44 invetiacei. Indata ce voru fi gata tōte referadele, se va tñea siedintia si se voru votá.

— (Directi'a generala a postelor si telegafelor) a publicatu o dare de séma despre miscarea serviciului telegrafo-postalu pe anii 1876 pānă la 1880 inpreuna cu statistic'a acestoru ani.

(Resb.).

— (Pentru familiile) din comun'a Vadu ne-norocite prin focu (vedi Nr. 69) au mai intrat dela onor. dn. c. r. locotenente par. G. Boeriu din Cohalmu 5 fl. v. a.

— (Errata). Respect. dle Red! In petituinea nostra, pe care ati binevoit u a o publică, au remas pe la finea fóiei „2 cuvinte si 2 siruri intregi“, fără care sensulu este cu totulu alterat. Adeca au remas afara: „de către „ierarchia serbescă“ si —

,Deci subscrissii că membri ai comisiunii amintite, mai inainte de tōte, cu tōta umilitintă in drasnimu a ne adresa către

Prin urmare rogamu de a binevoi a rectifică acésta erore neplacuta in proximulu Nru, precum totuodata a si primi din partea tuturor romanilor din Temisióra cea mai ferbinte multiamita pentru amicabil'a sprijinire in multu stimat'a fóia a dtale.

In numele celorlalți

Temisióra, 14/27 Oct. 1881.

cu tōta stim'a

Sviratiu.

Burs'a Vienei.

Numai burs'a Vienei este regulatória pentru Cislaitani'a si Translaitani'a.

In brosioru nostra (la p. 26 si 42) noi am aratatu pe largu **desavantajele** mari care trebuie se urmedie din speculatiunile ce se fac pe la bursele provinciale lipsite de influența si dependentă fără voia loru, cum si de alta parte, marile **folose** ale operatiunilor la bursele din **cetatea capitală**, că reșindintă a regimului, a societătilor si corporațiunilor, ale caror titule (obligatiuni, actiuni, cambie etc.) se afă de vendutu si cumparutu in piata, acelu locu unde se oferu si se canta, unde concurgu scirile din tōte partile lumei, unde se fac **politica**, unde apară diariile mari, unde speculatiunea cea mare produce **cursurile**, in scurtu, acelu locu, unde se potu face la timpu observatiuni favorabili si nefavorabili, si inainte de a se afă in cercuri mai departate, se potu trage **informații** cu **totulu intime**, pe care avandu-le te poti orienta, că se ai voturi decisive asupra cursurilor.

Cu privire la marile agitatii ce se astăpta la bursa, afara de speculatiunea „libera“ si de afacerile noastre de **consorțiu**, fără cantate, mai recomandam si **operatiunea cu risico marginitu**, mai virtuoșa **premiul din doue parti** (la casu de asia **castigă**: ori se urea ori cadu cursurile), candu apoi taxele nici in casulu celu mai reu nu se potu perde intregi. Preturiile premiilor fără moderate.

Standu noi in relatiuni de aproape cu cercurile conducatoare de afaceri, ne aflam si in pozitüne de a servî cu informatiuni dela antai'a mana si prompte, (autentice si fără spese).

Executare exacta si discreta. Comunicatiune telegrafica. Serisori de aviso gratis.

Circulația actuală de bani si capitaluri acumulate ne pun în stare, că la elocarea valoritoru, la modurile de speculatiune si la imprumuturi de fonduri se scademu interesele pānă la 5% pe anu (scutită de taxe).

Numeri de proba ai diariului finanziarui si de trăsu la sorti „Leitha“.

Brosiură multu coprindetoria si fórte necessaria: **Los-Kalendarium** (Calindariu de losuri) cu planurile europene de trăsu la sorti, **valori de elocata pentru speculații si modalitatea elocarei, asecurare de losuri**, care cu privire la tragerile ce se apropie, merita se fia considerate etc. etc., trimitemu la cerere gratis si franco.

(60) 1—4

Administratiunea, „LEITHA“, (Halmai), Vien'a, Schottenring 15.

Ad Nr. 180 / 1881.

(59) 2—3

Edictu.

Nicolau Curceanu din Smig, care inca in anulu 1878 a parasit u necredintia pre legitim'a sa muiere — pre Fic'a n. Albu din Curciu; nescindu-se ubicatiunea, prin acésta se citédia că: intr'unu anu si una diu'a dela I-ma publicare a acestui edictu, se se presentedie la subscrissiunii foru matrimoniale, că-ci la din contra se va suscepse si peractat processulu divortiale si in absentia lui, substituindu-se din oficiu curatoru ad actum.

Elisabetopole, 28 Oct. 1881.

Ofiiciul protopopescu gr.-cath. alu Elisabetopolei că foru matrimoniale de I. instantia.

Stefanu Campianu, v.-protopopu si pres. alu forului matrimoniale greco-catholicu de I instantia.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**

Tipariul lui **W. Krafft**.